

MUUSEUMIST MOEL

Kirjastuse «Valgus» väljaandel ilmus trükist huvipakkuv brošüür — «Eesti Piiritustööstuse Muuseum». See trükis sai teoks tänu Eesti NSV Toiduainetetööstuse Ministeeriumi, tootmiskoondise «Liviko» ja Eesti toiduainetetööstuse ajaloo uurimise ringi ühisele ettevõtmisele.

Eesti Piiritustööstuse Muuseum asub Rakvere rajoonis, Tapa lähedal, tootmiskoondise «Liviko» Moe Piiritustehase juures.

Trükis annab põgusa ülevaate piiritustööstuse arenemiskäigust tänapäevani.

Eessõna on kirjutanud Eesti NSV Toiduainetetööstuse Ministeeriumi Konstrueerimise ja Tehnoloogia Büroo vaneminsener H. Gustavson. Saame teada, et Eesti toiduainetetööstuse ajaloo

uurimise ringis, asutatud 1968. a., tekkis mõte luua isetegevuslik muuseum piiritustööstuse endis-aegse seadmestiku talletamiseks, mis uue tehnika tugevnedes kipus kaduma. Muuseumi tarvis leiti kohane hoone Moel — XVIII sajandil püstitatud viinaköök, milles tootmine oli lõpetatud seoses uue piiritustehase valmimisega 1880. a. Hiljem olid majas elukorterid, ent 1960. aastast jäi see tühjaks ja oli lagunemas. Valmistati hoone restaureerimisplaan, tehti algust remondiga...

Muuseum avati 15. oktoobril 1971. a. Nüüd on see üle antud Eesti NSV Kultuuriministeeriumile, olles Rakvere Rajoonidevahelise Koduloomuuseumi filiaal. Fotodel näemegi eksponaate,

nagu piiritustööstuse masinaid ja aparate XIX sajandist, piirituseaami ja aktsiisiametniku tööpul-ti, destilleerimiskatelt XVIII sajandi viinaköögist (rekonstruktsioon), tüüpilist XVIII sajandi viinaköogi maketti, margapuud, raidkivi Aavere mõisa piiritustehase fassaadilt, esimest eestikeelset piiritustööstuse käsiraamatut 1894. a., maketti 1870. a. ehitatud Koeru—Aruküla piiritusvabrikust, masinaid õunte ja marjade purustamiseks XX sajandi algusest jne. Fotode autor on Pille Meister.

1485. aastast on pärit esimene kirjalik teade piirituse valmistamisest Eestis, säte Tallinna Suurgildi pruulijate kompanii põhimäärusest. Niisiis ulatub Eesti piiritustööstuse ajaluugu ligikaudu 500 aastat tagasi. XIX sajandi lõpul oli Eestis 277 piiritustehast ja viis -puhastustehast. Suure Isamaasõja ajal hävis Eestis 58 piiritustehast.

On märgitud sedagi, et 24. oktoobril 1938. a. avati Kartuliühingute Liidu Rakvere Piirituspuhastustehas — moodsamaid Eestis.

1952. a. Eesti NSV piiritustööstus reorganiseeriti. Senise 71 tehase asemele jäi ainult kuus, mille võimsust märgatavalt suurendati.

Märkigem sedagi, et piirituse valmistamine on käesoleval ajal Nõukogude Eestis koondunud suurtesse tehastesse — Moele, Rakverre ja Kaarmale Rakvere rajoonis ning Lehtse ja Roosna —Allikule Paide rajoonis.

1955. a. alustati Rakvere Piiritustehases piirituse valmistamisel tekkivatest jääkgaasidest süsihappegaasi tootmist. 1964. a. hakati Rakvere Piiritustehases tegema kuivjääd.

1971. a. loodi piiritustehaste koondorganisatsioon meie vabariigis — tootmiskoondis «Liviko».

A. SUURVÄRAV